

เรื่อง อัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติไทย

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

อัยการสูงสุด ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติไทย ผู้ถูกร้อง เนื่องจากปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๔ และมาตรา ๙๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ ดังนี้

๑.๑ เมื่อวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อันเป็นการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ต่อมาประธานกรรมการการเลือกตั้งได้ประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งล่วงหน้าทั่วประเทศ ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ ระหว่างเวลา ๐๘.๐๐ นาฬิกา ถึงเวลา ๑๗.๐๐ นาฬิกา ผู้ถูกร้อง มีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยได้รับการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ในทะเบียนพรรคการเมืองเลขที่ ๕/๒๕๒๕ ตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ต่อมาผู้ถูกร้องได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องได้เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จำนวน ๕๕ คน โดยมีนายบรรหาร ศิลปอาชา เป็นหัวหน้าพรรค และนายมณฑิร สงฆ์ประชา เป็นรองเลขาธิการพรรค และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘

๑.๒ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๑ ส่งพยานหลักฐานให้ผู้ร้องยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง สรุปความได้ว่า

๑.๒.๑ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับแจ้งจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชัยนาทว่า ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เนื่องจากนายมณฑิร สงฆ์ประชา ผู้สมัครหมายเลข ๑๑ และนางนันทนา สงฆ์ประชา ผู้สมัครหมายเลข ๑๒ ของพรรคผู้ถูกร้อง ได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ กล่าวคือ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ นายมณฑิร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ได้บังอาจก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้ตัวแทน (หัวคะแนน) จัดเตรียมเพื่อจะให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่หอประชุมโรงเรียนชัยนาทพิทยาคม ๑ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายมณฑิร สงฆ์ประชา และ นางนันทนา สงฆ์ประชา

๑.๒.๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า จากข้อเท็จจริงที่ปรากฏ มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพ็ชร นางศรีประไพ โตเพ็ง และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล จัดเตรียมเพื่อจะให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่หอประชุมโรงเรียนชยันนาทพิทยาคม ๑ เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่นายมณฑิรพงษ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา โดยมีพฤติการณ์ที่เชื่อได้ว่า นายมณฑิรพงษ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว อันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ จึงมีความเห็นว่า การจัดเตรียมเพื่อจะให้เงินดังกล่าวน่าจะมีผลให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชยันนาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายมณฑิรพงษ์ประชา ผู้สมัครหมายเลข ๑๑ และนางนันทนา สงฆ์ประชา ผู้สมัครหมายเลข ๑๒ พรรคผู้ถูกร้อง เป็นเวลาหนึ่งปี และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชยันนาท เขตเลือกตั้งที่ ๑ จำนวน ๒ คน ใหม่ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายมณฑิรพงษ์ประชา นางนันทนา สงฆ์ประชา นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพ็ชร นางศรีประไพ โตเพ็ง และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล และแจ้งความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนไปยังคณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๕

๑.๒.๓ คณะกรรมการตรวจสอบการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า การให้ความเห็นของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นการพิจารณาและวินิจฉัยจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากพยานหลักฐานในสำนวนการสืบสวนสอบสวน และการวินิจฉัยลักษณะการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓ ประกอบกับมาตรา ๑๐๓ จึงเป็นการชอบด้วยกฎหมาย และไม่ปรากฏว่าคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กระทำการใดโดยไม่เที่ยงธรรม คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีคำสั่งตามมติในการประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๑ ให้งดการประกาศผลการเลือกตั้งของนายมณฑิรพงษ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายมณฑิรพงษ์ประชา และนางนันทนาสงฆ์ประชา เป็นเวลาหนึ่งปี และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชยันนาท เขตเลือกตั้ง ที่ ๑ จำนวน ๒ คน ใหม่ รวมทั้งให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายมณฑิรพงษ์ประชา นางนันทนา สงฆ์ประชา นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพ็ชร นางศรีประไพ โตเพ็ง และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล

๑.๒.๔ ต่อมาคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติจากการประชุมครั้งที่ ๒๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ ให้ส่งความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนให้คณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อพิจารณาให้ความเห็นในประเด็น ข้อกฎหมายว่า กรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคหนึ่ง เสียเอง จะถือว่าพรรคการเมืองนั้นเป็นผู้กระทำการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง หรือไม่

พร้อมทั้งให้ส่งความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๕

๑.๒.๕ คณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเห็นว่า หากข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดเสียเองแล้ว จึงเป็นกรณีที่ต้องถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ต่อไป

๑.๒.๖ คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติครั้งที่ ๔๗/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๑ เปิดโอกาสให้ผู้แทนผู้ถูกร้องเข้าชี้แจงต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งในวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๑ ซึ่งผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ควรนำความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนที่เห็นว่าการกระทำความผิดของนายมนต์เกียรติ สงฆ์ประชา เป็นการกระทำส่วนตัวในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง มาประกอบการพิจารณาด้วย

๑.๒.๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งโดยที่ประชุมเสียงข้างมาก ครั้งที่ ๕๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ เห็นชอบตามความเห็นของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคณะกรรมการ ที่ปรึกษากฎหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่เห็นว่าการกระทำของนายมนต์เกียรติ สงฆ์ประชา ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ วรรคสอง จึงส่งหลักฐานพร้อมสำนวนการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีดังกล่าวให้ผู้ร้อง เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๕

๑.๒.๘ ผู้ร้องพิจารณาแล้ว เห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่สมบูรณ์เพียงพอ จึงมีหนังสือแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติมและ ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองและผู้แทนสำนักอัยการสูงสุดได้ตั้งคณะกรรมการขึ้น ซึ่งคณะกรรมการได้ช้อยุติเป็นเอกฉันท์ให้แจ้งผู้ร้องให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

๑.๓ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้

๑.๓.๑ มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๔ (๑) (๒) และมาตรา ๙๕

๑.๓.๒ มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ โดยขอให้เป็นดุลพินิจของศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๔ ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา สรุปความได้ว่า

๑.๔.๑ การที่ผู้ร้องบรรยายคำร้องเกี่ยวกับนายมนเทียร สงฆ์ประชา เป็นเรื่องที่บรรยายถึง การกระทำของบุคคลตามวรรคหนึ่งของรัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๓๗ ซึ่งไม่อาจถือได้ว่านายมนเทียร สงฆ์ประชา เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้มีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือ แก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ผู้ร้องจะต้องบรรยายให้ครบองค์ประกอบตามรัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ด้วยว่า หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด ซึ่งไม่ใช่ นายมนเทียร สงฆ์ประชา เป็นผู้มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้ การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมด้วย การกระทำของนายมนเทียร สงฆ์ประชา จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็น การกระทำของผู้ถูกร้อง หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง หรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง อีกทั้ง คดีนี้ไม่มี ประจักษ์พยานหรือพยานหลักฐานใดอันควรเชื่อได้ว่า นายมนเทียร สงฆ์ประชา มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับนางศรีประไพ โตเพ็ง นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพชร และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล มีเพียงการจัดเตรียม พยานแวดล้อมที่เป็นคนของคู่แข่งชั้นทางการเมืองของพรรคการเมืองอื่นมาให้การปรักปรำและขยายความให้ เชื่อมโยงกับบุคคลทั้งสามเท่านั้นนายมนเทียร สงฆ์ประชา จึงมิได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนุญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๔ (๑) (๒) และมาตรา ๙๕ ตามที่ถูกกล่าวหา

๑.๔.๒ การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติโดยพิจารณาจากรายงานการสืบสวนสอบสวน ของคณะกรรมการสืบสวนสอบสวนเท่านั้น โดยมีได้นำรายงานการสอบสวนของคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวน จังหวัดชัยนาท ย่อมถือเป็นการไม่ชอบด้วยระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวนสอบสวนและ การวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงทำให้มติของคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย และโดยเที่ยงธรรม

๑.๔.๓ ตามที่นางศรีประไพ โตเพ็ง นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพชร และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล ได้ถูกกล่าวหาว่า กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ตามมาตรา ๕๓ (๑) และมาตรา ๑๓๗ ข้อกล่าวหา ดังกล่าว ปรากฏว่าคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนจังหวัดชัยนาทเห็นว่า ข้อกล่าวหาไม่มีมูล จึงให้ยุติเรื่อง ในส่วนคดีอาญานั้น พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมืองชัยนาทเห็นสมควร “สั่งไม่ฟ้อง” ประกอบกับ พนักงานอัยการ ก็มีคำสั่งไม่ฟ้อง เป็นผลให้คดีอาญาเสร็จเด็ดขาด เนื่องจากนายมนเทียร สงฆ์ประชา นางนันทนา สงฆ์ประชา นางศรีประไพ โตเพ็ง นางศิริรัตน์ เปี่ยมเพชร และนางธิดารัตน์ เหล็กทะเล มิได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา ทั้งกรณีนี้ก็ไม่มีเหตุจูงใจที่ผู้ถูกร้องจะกระทำการใด ๆ อันมีผลให้ การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการ ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๑.๔.๔ คดีนี้มีการตั้งคณะอนุกรรมการสืบสวนสอบสวนจังหวัดชัยนาทและคณะกรรมการ สืบสวนสอบสวนให้ทำการสอบสวนเรื่องเดียวกัน อันเป็นการสืบสวนสอบสวนซ้ำซ้อนกัน ทั้งการสอบสวน ในประเด็นที่ถูกกล่าวหาที่ไม่มีความชัดเจน

๑.๔.๕ ตามคำร้องของผู้ร้องระบุว่า “นางศรีประไพ โตเพ็ง ได้ให้เงินแก่นางสาว ณิชฎกานต์ เกิดเอี่ยม จำนวน ๔๐๐ บาท และได้พุดจูงใจให้นางสาวณิชฎกานต์ เกิดเอี่ยม ให้ลงคะแนนเสียง เลือกตั้งให้แก่ นายมณฑิร สงฆ์ประชา และนางนันทนา สงฆ์ประชา” นั้น ผู้ถูกร้องได้ชี้แจงว่า ไม่เคยให้เงิน แก่นางสาวณิชฎกานต์ เกิดเอี่ยม จำนวน ๔๐๐ บาท หรือพุดจูงใจให้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ นายมณฑิร สงฆ์ประชา กับนางนันทนา สงฆ์ประชา ตามที่ถูกกล่าวหา

๑.๔.๖ เมื่อพิจารณาจากสำนวนการคัดค้านเลขที่ ๗/๒๕๕๐ ที่มีนายประวิทย์ ม่วงโพธิ์ ว่ามีพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องรู้เห็นการกระทำความผิด คือ นายประกอบ แยมเจิม นายสนาน บินชัย และ นางประมวล แยมเจิม แต่เมื่ออนุกรรมการเรียกพยานดังกล่าวมาสอบสวนพบว่า พยานทั้งสามคนปฏิเสธและ ยืนยันว่าไม่เคยรับเงินจากผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชัยนาท แต่อย่างไร แสดงให้เห็นได้ว่า นายประวิทย์ ม่วงโพธิ์ มีเจตนาสร้างพยานหลักฐานเท็จและกลั่นแกล้งนายมณฑิร สงฆ์ประชา และ นางนันทนา สงฆ์ประชา ให้ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

๑.๔.๗ ตามบัญชีรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ที่ผู้ร้องได้ยื่นต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ นั้น เป็นบัญชีรายชื่อซึ่งไม่เป็นปัจจุบันมายื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่เป็นธรรม ต่ออดีตกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๒ คน ซึ่งไม่ได้มีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรค ในขณะที่ เกิดเหตุถูกกล่าวหา

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คดีมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ กรณีไม่จำเป็นต้องเรียกเอกสารหลักฐานอื่นตามที่คู่กรณีร้องขออีก ศาลจึงงดการไต่สวน และเปิดโอกาสให้หัวหน้า พรรคผู้ถูกร้องหรือผู้แทนแถลงการณ์ปิดคดีด้วยวาจา

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ประเด็นเบื้องต้นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้ พิจารณาวินิจฉัยได้ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องของผู้ร้องต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ พระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๔ (๑) (๒) และมาตรา ๙๕ และ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๓ ประกอบข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๒๕ และข้อ ๒๗ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ นายมณฑิร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคชาติไทยและกรรมการบริหาร พรรคชาติไทย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประเด็นปัญหาการกระทำความผิดของนายมนเทียร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง นั้น ผ่านกระบวนการสืบสวนสอบสวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาแล้ว โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นที่สุด ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่มีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งในกรณีดังกล่าวได้ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำวินิจฉัยไว้แล้วว่า นายมนเทียร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ก่อให้ผู้อื่นกระทำ สนับสนุน หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว อันเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๓

ประเด็นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้วินิจฉัยไว้แล้วนั้น เป็นประเด็นข้อเท็จจริงเดียวกันกับคดีนี้ และเป็นประเด็นที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่จะเป็นผู้วินิจฉัยตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงถือเป็นที่ยุติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ทั้งไม่ปรากฏว่ามีการดำเนินการใดที่มีได้เป็นไปตามขั้นตอนวิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติ ศาลรัฐธรรมนูญย่อมไม่มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบหรือเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาและดุลพินิจในคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวได้

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติไว้เป็นการเด็ดขาดว่า ถ้ามีการกระทำความผิดของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใด มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ตามมาตรา ๖๘ และในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ก็ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

บทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าว เป็นข้อสันนิษฐานเด็ดขาดของกฎหมาย ที่บัญญัติไว้เด็ดขาดแล้ว แม้ศาลรัฐธรรมนูญเองก็ไม่อาจวินิจฉัยเป็นอื่นได้ คดีนี้จึงถือได้ว่ามีเหตุตามกฎหมายที่ศาลจะต้องวินิจฉัยว่าสมควรยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องหรือไม่

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง จะต้องเป็นบุคคลคนละคนกับบุคคลผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง และยืนยันว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคคนอื่น ไม่มีส่วนรู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้ว มิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นั้น เห็นว่า ข้ออ้างของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น

ประเด็นที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องได้กำหนดมาตรการป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนกฎหมายแล้ว นั้น เห็นว่า แม้ตามคำแถลงการณ์ของหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจะเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจอยู่มากก็ตาม แต่เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีการกระทำความผิดโดยผู้ที่เป็นกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว ผู้ถูกร้องย่อมต้องรับผิดชอบตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติไว้ว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบังคับตามกฎหมายว่า เมื่อศาลมีคำสั่งให้ยุบพรรคแล้วจะต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่มีการกระทำความผิดเป็นเวลาห้าปี ซึ่งศาลไม่อาจใช้ดุลพินิจสั่งเป็นอย่างอื่นได้

ส่วนประเด็นตามคำขอหรือคำโต้แย้งอื่นของผู้ถูกร้อง นั้น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยประเด็นแห่งคดีตามที่กล่าวครบถ้วนแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยให้

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ให้ยุบพรรคชาติไทย ผู้ถูกร้อง เนื่องจากนายมนต์ธีร สงฆ์ประชา รองเลขาธิการพรรคชาติไทยและกรรมการบริหารพรรคชาติไทย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมอันเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ ประกอบมาตรา ๒๓๗ วรรคสอง และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคชาติไทยและกรรมการบริหารพรรคชาติไทย ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่กระทำความผิดเป็นระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายชัช ชลวร นายจรูญ ภักดีธนากุล นายจรูญ อินทจาร นายเฉลิมพล เอกอรุ นายนุรักษ์ มาประณีต นายบุญส่ง กุลบุปผา นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ และนายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๑๖ ก วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๒

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน
นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์ ผอ.กค. ๑
นายสาโรช โชติพันธุ์ ผู้เชี่ยวชาญ ฯ

ย่อโดย นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์
กลุ่มงานคดี ๑